

Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet

Annika Jakobsson

Universitetslektor, Folkhälsovetenskapligt program, Enheten för socialmedicin, Göteborgs universitet. Tel: 031-786 6875. Fax: 031-162847

En student som genomgår det folkhälsovetenskapliga programmet vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, erbjuds en mångvetenskaplig utbildning med fokus på epidemiologi, genusperspektiv på hälsa och hälsoekonomi. Tre års heltidsstudier leder fram till en kandidatexamen, men man kan välja att gå ett fjärde år som leder fram till en magisterexamen. Benämningen på utbildningen är sedan 2007 *Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi*, vilket innebär att ämnet hälsoekonomi fått en mer framträdande plats i utbildningen. Internationella perspektiv på hälsa och en spegling av dagens globala samhälle har medfört att man från och med ht 2009 kan välja en tvåårig påbyggnadsutbildning på engelska med benämningen *Degree of Master of Medical Science in Public Health with a major in Health Economics*.

Abstract: The education in *Public Health Science* at the Sahlgrenska Academy, Gothenburg University, offers students a wide knowledge in the subject area, with special emphasis on epidemiology, gender perspective on health and health economics. Three years of full time studies lead to a *Degree of Bachelor of Science in Public Health* and four years a *Degree of Master (One Year) of Science in Public Health*. From 2007 the title of the programme is *Programme in Public Health Science with Health Economics*, which imply that the subject *health economy* has been given a more prominent position within the programme. The students are being trained for planning, organizing and evaluating health promotion measures, prevention strategies, medical care and more. From 2009 also a two years master programme is available in English. The title is *Degree of Master of Medical Science in Public Health with a major in Health Economics*.

Inledning

Det folkhälsovetenskapliga programmet inom Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet har 30 platser och startade höstterminen 2004. Vid programmets start togs beslutet att grundläggande behörighet skulle gälla som krav för antagning till utbildningen. Skälet var att ge möjlighet för en mångfald av intresserade personer att söka programmet. Programmet har tre profilmråden: epidemiologi, genusperspektiv på hälsa och hälsoekonomi. Tre års heltidsstudier inom programmet, 180 högskolepoäng, leder fram till kandidatexamen, men studenterna kan även välja ett fjärde år som leder fram till en magisterexamen med möjlighet att söka forskarutbildning. De första studenterna blev klara med sin kandidatexamen i juni 2007 och drygt en tredjedel av studenterna fortsatte ytterligare ett år och fick sin magisterexamen 2008. Därefter har ytterligare en grupp studenter kvalificerat sig för kandidatexamen.

Från och med höstterminen 2007 fick programmet benämningen *Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi* och i och med det gjordes ämnet hälsoekonomi tydligare och en klar progression kan idag ses [1]. Från och med ht 2009 finns också möjlighet att välja en tvåårig påbyggnadsutbildning med benämningen *Degree of Master of Medical Science in Public Health with a major in Health Economics*. Denna utbildning ges på engelska [2].

Grundnivå

För att komplettera snarare än att konkurrera med redan befintliga folkhälsovetenskapliga utbildningar planerades programmets innehåll utifrån ett samhällsperspektiv. Den beskrivning av folkhälsovetenskap som legat till grund för programmet innebär att man studerar befolkningens hälsa såväl nationellt som internationellt med fokus på människors livsvillkor, livsstil och miljö. I ämnet ingår även att följa hälsoutvecklingen och att studera mekanismer som styr hälsoutvecklingen samt att utveckla metoder för att genomföra, analysera och utvärdera preventiva och hälsofrämjande insatser på individ, grupp och samhällsnivå. Det övergripande målet är att förebygga ohälsa och främja hälsa [3].

En förutsättning för att kunna tolka och förstå aktuell forskning inom folkhälsovetenskap är att ha gedigen kunskap i epidemiologi som därför utgör en central del av programmets innehåll. Ämnet introduceras redan under programmets inledning och därefter ingår en kurs under termin två och en fortsättningskurs under termin fyra. Under de tre första åren av utbildningen studeras grundläggande begrepp inom epidemiologi och biostatistik samt forskningsmetoder och studiedesign. Samband mellan riskfaktorer, sjukdom och folkhälsa i Sverige och världen studeras liksom utbredning av vanliga livsstilssjukdomar såsom hjärtkärlsjukdom, cancer, diabetes och fetma. Även områden som genetisk epidemiologi, miljöepidemiologi, barns hälsa och livsstils-

forskning ingår i utbildningen. Studenterna erbjuds även grundläggande teoretisk utbildning om datorprogram för statistisk analys (SPSS) där också praktiska övningar ingår.

Under utbildningen betonas människors lika värde vilket bland annat kommer till uttryck i en kurs som belyser människosyn och livsåskådning, samt genom en ”strimmakurs” som löper över två år där reflektion kring människosyn, kunskapssyn och folkhälsoarbete i praktiken ingår. I programmets profil ingår även genusperspektiv på hälsa med fokus på de olika villkor och maktstrukturer som råder i samhället för kvinnor och män. Genusperspektiv på hälsa innebär inom det folkhälsovetenskapliga programmet att genusrelaterade livsvillkor uppmärksammas med det övergripande syftet att inspirera reflektioner kring hur förutsättningar för förbättrad hälsa för både kvinnor och mäns kan skapas. Dessutom problematiseras och diskuteras frågor såsom genusrelaterad makt liksom begreppet heteronormativitet.

Det tredje området som ingår i programmets profil är hälsoekonomi. Inom ämnet hälsoekonomi tillämpar man ekonomiska teorier på det som rör hälsa och hälsans bestämningsfaktorer. Man studerar också sambandet mellan resursanvändning och välfärd, speciellt när det gäller tillämpning inom hälso- och sjukvården. Studenterna lär sig också tillämpa ekonomiska verktyg och metoder för analys med fokus på förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Under utbildningens femte termin finns möjlighet för studenterna att själva välja vad och var man vill studera. De valbara kurserna motsvarar 15 hp och några kurser erbjuds inom ramen för programmet, men även studier vid andra lärosäten nationellt och internationellt uppmuntras. De studenter som önskar att studera utomlands under utbildningen rekommenderas att göra det just under termin fem. Mångkulturella och internationella perspektiv på hälsa är inslag i utbildningen som syftar till att spegla dagens globala samhälle och inspirera till internationellt engagemang. Programmet har idag etablerade kontakter med flera universitet såväl i låg/medelinkomst- som höginkomstländer. Hittills har mellan 7 och 8 studenter per år genomfört sina valbara kurser eller sina praktiska studier utomlands. Studenter från de universitet där samarbetsavtal finns har också börjat komma till Göteborg för att gå några av de kurser som kan bedrivas på engelska om behov finns.

Förutom kunskap inom praktiskt förebyggande arbete förbereds studenterna även för arbete med hälsopolitik, hälso- och sjukvårdens organisation och utveckling, samt strategisk hälsoplanering och ledarskap inom hälso- och sjukvården. Folkhälsovetare utgör ett viktigt komplement till andra yrkesgrupper som arbetar med befolkningens hälsa och livskvalitet. Privata och ideella verksamheter kan också erbjuda folkhälsovetare goda arbetsmöjligheter.

Avancerad nivå

Kurser på avancerad nivå som ingår i huvudområdet folkhälsovetenskap erbjuds också som fristående kurser. En av dessa kurser omfattar 15 hp och har benämningen *Välfärd, ekonomi, arbete och hälsa*. Under kursen studeras bland annat välfärdssystem nationellt och internationellt varefter samband med samhällsutveckling, ekonomi och folkhälsa diskuteras. Ett centralt tema under kursen är betalt arbete och dess förutsättningar samt sambandet med hälsa på individuell -och befolkningsnivå där arbetsmarknad och arbetsmarknadens parter, samt arbetsmiljö och lagstiftning utgör viktiga aspekter liksom horisontell och vertikal segregering, sjukfrånvaro och rehabilitering. Även det obetalda arbetets fördelning och samband med hälsa behandlas under kursen liksom genus- och andra maktordningar. Studenterna tränar också tillämpning av olika verktyg för planering, genomförande och utvärdering av arbetsmiljö och hälsofrämjande arbete.

I huvudområdet ingår också kursen *Hälsoekonomi, 15 hp*, som kommer att erbjudas första gången under vårterminen 2010. För närvarande pågår planering av kursen.

Erfarenheter och framtidsperspektiv

En av styrkorna med programmet är att de lärare som arbetar med de olika kurserna också har sin forskning inom det aktuella området, vilket anses som en möjlighet för att skapa en stimulerande lärandemiljö. En annan

styrka som finns inom programmet är samverkan över ämnes-, institutions- och fakultetsgränser. En fråga som behöver följas upp är förstås om den form programmet har med kurser på flera olika institutioner kan innebära några problem med avseende på kvaliteten eller kvalitetsuppföljningen. I och med att lärarna kommer från olika institutioner finns det inga dagliga naturliga mötesplatser, därför genomförs varje år ett heldagsseminarium dit alla involverade lärare är inbjudna. Syftet med dagen är att utbyta erfarenheter och information samt att diskutera olika former för förbättringar av utbildningen.

Ända sedan starten har ambitionen varit att bygga in ett förbättringstänkande med en kontinuerlig återkoppling inom programmet för att upprätthålla en hög kvalitet på utbildningen. Speciellt viktigt har det varit att möjliggöra för studenterna att tillägna sig gedigna kunskaper inom de tre profilmråden som ingår i programmet. För att kvalitetssäkra dessa områden utvecklas för närvarande metoder för att utvärdera och följa upp innehåll och pedagogik. Hittills har ett genusämnesråd skapats för att arbeta med utvärdering av hur genusperspektivet belyses och följs upp inom programmet. Målet är att åstadkomma progression och undvika upprepningar under utbildningens gång. För att utvärderingen ska bli så allsidig som möjligt används olika metoder. Bland annat har en grupp studenter uppdraget att undersöka på vilka olika sätt genusperspektiv kommer till uttryck under respektive kurs inom program-

tema

met. Andra metoder som används är granskning av kursplaner, tentamensfrågor och uppsatser. Avsikten är att i framtiden skapa ämnesråd också för epidemiologin och hälsoekonomin.

Programmet är tänkt att förbereda studenterna för kvalificerade arbetsuppgifter med förebyggande och hälsofrämjande uppgifter på lokal, regional, nationell och internationell nivå inom såväl offentlig, privat som ideell verksamhet. Kunskap inom hälsoekonomi är speciellt betydelsefull för arbete med strategiska frågor inom offentlig förvaltning, en verksamhet där personer med folkhälsovetenskaplig bakgrund kan vara väl lämpade.

En systematisk kartläggning pågår angående inom vilka verksamheter man återfinner personer som genomgått det folkhälsovetenskapliga programmet vid Sahlgrenska akademien i Göteborg. Undersökningen är ännu inte klar, men vad som hittills framkommit är att arbete som folkhälsoplanerare på kommunal nivå med mer eller mindre specifik inriktning är vanligt förekommande. Fortsatta studier såsom forskarutbildning har lockat några medan arbete inom olika forskningsprojekt och projektledning är andra områden där de tidigare studenterna återfinns.

Referenser

1. Akademistyrelsen. Utbildningsplan för folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi. [Utbildningsplan] 2006 [cited; Available from: http://www.sahlgrenska.gu.se/digitalAssets/1261/1261512_fhv_utbpl_HT07.pdf].
2. Akademistyrelsen. Medicine masterexamen med huvudområdet folkhälsovetenskap med hälsoekonomi. [Utbildningsplan masterprogram] 2008 [cited; Available from: http://www.socmed.gu.se/digitalAssets/1241/1241594_Lokal_exbeskr_master_FHV_080402.pdf].
3. Socialdepartementet, Mål för folkhälsan. 2002, Sveriges riksdag: Stockholm.

Grundläggande utbildning i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi vid Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet.

1	Introduktion till folkhälsovetenskap, epidemiologi och hälsoekonomi		Genus, kön och hälsa, introduktion	Människosyn och livsåskådning
	Söka, värdera och kommunicera kunskap i hälsovetenskap			
2	Kön, genus o sexualiteter	Perspektiv på vetenskap	Epidemiologi o biostatistik	Socialt nätverk och hälsa
3	Hälsoekonomi	Resursfördelning, policy och etik	Organisationsteori och ledarskap	Förvaltningsrätt
4	Epidemiologi och biostatistik II		Prevention, teori och tillämpning	Folkhälsonutrition med hälso pedagogik
5	Valbara kurser		Vetenskapliga teorier och metoder	Kvalitativa metoder
6	Projektorienterat arbets sätt och hälsoekonomisk utvärdering	Folkhälsoarbete i praktiken.	Examensarbete i folkhälsovetenskap	

Magisterutbildning i folkhälsovetenskap

7	Välfärd, ekonomi, arbete och hälsa, 15 hp	Kvalitativ metod I, 7,5 hp	Kvantitativ metodik, 7,5 hp
8	Valbara kurser, 15 hp	Examensarbete i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi II, 15 hp	

Degree of Master of Medical Science in Public Health with a major in Health Economics

7	Welfare, Economy, Work and Health, 15 hp	Qualitative methods, 7,5 hp	Quantitative methods, 7,5 hp
8	Health economics ,15 hp	Global health, 7,5 hp	Electives, 7,5 hp
9	Electives, 30 hp		
10	Independent study, 30 hp		